

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:	
Egész évre	8 Kor
Félévre	4
Negyedévre	2
— Hirdetések díjszabás szerint. —	

Rendkívüli kegyelem jutott Máriának osztályrészeül. Kedves leánya volt ő a mennyei Atyának, de nem azután, hogy a sötétség fedelme vett volna rajta győzedelmet. Tisztaságos anyja volt ő az Isten Fiának, de nem szennyezte be előbb a bűn. Gyönyörűségesség jegyese volt ő a Szentléleknek, de nem volt előbb sem semmi köze a gonosz lélekkel.

Mária a mennynek királyné asszonya, de előbb nem volt a pokol rabja. Ő örökké a kegyelem anyja, soha a kárthat leánya. Ő folyton a bűnösök pártfogója, de maga bűnös egy percig sem vala. Mindez oly csodás életbe, minő a Máriáé, teljesen beleillik.

A jámbor hívők hitték is mindig a bold. Szűz büntől való mentessége páratlan kiváltságát. Az egyház is csak leolvasta Mária örökös tisztaságát a szent lapokról, mikor 1854. dec. 8-án dogmává tette Mária szeplőtelen fogantatását s ez által kötelező alakot adott a megelőző századok hitének, melytől eltérni eretnokség megbélyegzése nélkül ma már nem lehet.

Nem szándékozom e sorokban az immaculata conceptionnak dogmatikai fejtegetésébe, bizonyításába bocsátkozni. Elvégeztem ezt ennek a lapnak megelőző évfolyamaiban. Csak a tényt szegezem le ide.

A tény az, hogy a boldogságos Szűz Máriát létezése első percétől kezdve az ő egyedüli Fiának érdemeire való tekintettel a Mindenható Isten különös kegyelmi és kiváltságos módon az eredeti bűn minden szennytől sértetlenül megőrizte.

Ment volt a büntől Krisztus Uruk, de ő benne bűn nem is lehetett. Aszentség állapota volt Jeremiásban és ker. szft. Jánosban, kikhez az ősi bűn tapadt, de mielőtt e világra született, attól megtisztultak. Mi is megtisztultunk a büntől, de előbb azzal együtt születünk: „Ime vétékben fogantattam és bűnökben fogant

engem anyám⁽¹⁾), mondhatja mindenki közülünk. És azután is hogyan segíti Isten életszentségre az embereket? Igen sokat az élet alkonyán, mint a kereszten megterő bűnbánót, másokat az élet delének hevében, mint a vértanúkat az üldöztetés tűzében, ismét másokat a nap harmadik órájában, mint az apostolokat. Csak egyedül a bold. Szűzet szentelte meg Isten az ő élete reggelén, fogantatása pillanatában, mikor lelke testével egyesült. Ezt zengi Dávid is: „Meggazenteli hajlékat a Fölséges; Isten annak közepette van s nem fog ingani; megsegíti őt Isten korán reggel.”⁽²⁾

Máriát is beszennyezhetné volna az első bűn, mert ő is természetes uton Ádám ivadéka, de megváltotta attól Krisztus Uruk fölséges módon úgy, hogy a bűnben soha sem is volt része.

Mária szeplőtelen fogantatása remek kivétel az egyetemesség törvénye alól.

Az eredeti bűn szennye valamennyi cselekedeti bűn az idők folyamán. Innen érthető, hogy Máriában, mert őt Isten az eredeti bűn minden szennytől megővta, semmiféle cselekedeti bűn nem volt soha. Tiszta volt ő, mint a harmat, mely az égből gyöngyözött.

Kérdzhetjük, hogy miért volt Máriában ily ragyogóan tiszta állapot? Isten ok nélkül nem tesz semmit. Miért szentelte meg még „korán reggel” hajlékat a Fölséges? Mert aki a bünt gyűlöli, az bűnös testből nem születhetik. Aki a bűn eltörlése céljából jött, a bűnnek alávetett testből testet nem ölthet magára. Kinek „közepette van Isten”, az nem inog, abban nincs bűn, mert hol az Isten, ott a kegyelem. Isten a szabadulás Istene; de Dávid zengi: „A bűnösöktől távol van a szabadulás”⁽³⁾.

Máriának eredeti büntől való mentességét követeli tehát a belőle magára testet vevő Üdvözítő személye, a szent Szűz istenanyai méltósága, de a bűnnek iszonyúsága is.

Az embernek példányképre van szükség, hogy a jót cselekedje. Pedig igaza

- 1) 50, 7.
- 2) 45, 5, 6.
- 3) 118, 155.

van szft. Jakabnak: „Sokban vétünk mindnyáján”⁽⁴⁾). Mire valók a szobrok, kiváló egyének nagy emlékei? Arra, hogy a szemlélőkben nemes gondolatokat ébresszenek. A világ állít ugyan szobrokat a bűnnek is. Az egyház csak az erényért lelkesül, csak az égi eszmények vonzó alakjait domborítja ki. Az eszményi szépség és tisztaság ily alkotását állítja előnkbe a szeplőtelenül fogantatott Szűzben, kinek homlokán ott volt mindig és nem mosódott le soha az Isten gyermekének méltósága, — kinek arca szűzies szendesség, „kedvesség ömlik el ajkán”⁽⁵⁾), nyakán nincs a bűnnek igája, hanem olyan, mint a „Dávid tornya”⁽⁶⁾), fönségesen emelkedik magasra, szívében az Isten iránti szeretet szent tüze ég, szóval: „egészen szép és szeplő nincs ő benne.”⁽⁷⁾

Mária szeplőtelenége az emberiség példányképe. Tisztaságából egy-egy sugárt lövel le reánk, hogy annak fényözönében megmosakodva, követhessük őt.

Sokban vétünk mindnyáján.

Nézzünk csak körül.

Bűn bennünk, bűn fölöttünk, bűn alattunk, bűn körülöttünk.

Máriában a bűn szeplője sem vala, egy picike bűn sem férközék öhozzá!

Bennünk nem szeplő, de szenny is mennyi van. Mi az a makula, szeplő? Hiány!

Vizsgáljuk csak meg, ha van türelmünk, mily hiányosak vagyunk. Hiány az elmében: a tudatlanság, tévely; hiány a nyelvben: beszédek, melyekből hiányzik az igazság, jóság, szentség; hiány a cselekedetekben: letérés a helyes utról és beleütközés az erkölcsiség örök törvényeibe. Ezek egyik neme is sok, hát még együtt véve. Ne ámítsuk magunkat: be van szennyezve gondolatunk, nyelvünk, cselekedetünk. Az irás beszél: „Ha azt mondjuk, hogy nincs vétünk, magunkat csaljuk meg és igazság bennünk nincsen.”⁽⁸⁾

Bűn fölöttünk: Sokszor ahonnan kellene jönnie a vezetésnek, onnan indul ki

- 1) 3, 2.
- 2) Zs. 44, 3.
- 3) Én. Én. 4, 4; 7, 4.
- 4) Én. Én. 4, 7.
- 5) I. Ják. 1, 8.

a félvezetés. A fennebbvaló alattvalóját lenézi, átnézi, kinézi, mellőzi. Az egyszerű elkövetett vétek az ő szemében megbocsáthatatlan. Isten megbocsát, ember határtalanul büntet, pedig vége, határa van neki is. Ez igazságtalan igazságszolgáltatás! Ez nem szeny, hanem folt.

Bűn alattunk: Az alattvaló csak az előjáró szeméiert dolgozik; parancsa vég nélkül való elbírálás tárgya, a kritika anyaga, csak azért kifogásolható, mert oman jön; ha az alattvaló maga írni elé, jó volna. Ez foltos folt.

Bűn körülöttünk: annyi emberi élet önhatalmú kioltása, család, lopás, szikkasztás, hűtlen kezelés, uzsora, a szegényebb osztály szorult helyzetének kizsákmányolása a nagy töke mindenható hatalmának a túltengésig növesztése céljából, sokakat a mindennapi betevő falaton milliómosokká tevő lelketlen üzérkedés! Ezek mind tisztátalan főből származnak. Mert ahol a fej nem tiszta, ott könnyen lesz tisztátalan a kéz is. Ezért, ha azt akarjuk megtudni, hogy miért követte el ezt vagy azt a kéz, vizsgáltsuk meg orvosilag, hogy milyen lehetett és volt ott az ész.

A tisztaság erényét rendszeresen ugyan az álláshoz mért szűztisztaság értelemben veszik, de az tágabb terjedelmű fogalom. Irja is szent Gergely. Az Úr mondja: „Legyen felővezve ágyékotok, és égő gyertyák kezeitekben.”¹⁾ Ágyékunkat felővezzzük, midőn magunkat megtartóztatva zabolázzuk a testiséget; de mert nem elég az, ha valaki a rosszat nem cselekszi, ha

csak bele nem izzad a jó cselekedetek gyakorlásába is, rögvést hozzá adja az Úr: „és égő gyertyák kezeitekben”; ezeket pedig akkor tartjuk, mikor jó cselekedeteinkkel például szolgálunk másoknak. . . . Kettőt parancsol az Úr . . . : tisztánkban tökéletes tisztaságot s működésünkben igazi világosságot.” Egyik a másikkal járjon: aki önmagát megtartóztatja, a jó cselekedetektől ne vonakodjék, hogy ekként „aki tiszta, annak cselekedete igaz” legyen.

Ész, szív, kéz tisztasága a tisztaság erényében össze van foglalva.

* * *

A szeplőtelen Szűz példája tanítson a bűn kerülésére és ami nélkül ez nem lehet, a szenvedélyek elleni harcra. Ha ez példát követjük, az ő öröme visszhangzik a mi szívünkben, az ő szépsége visszatükröződik lelkünk tisztaságán és megtisztul minden az egész vonalon. Azért „tisztá szívét teremts bennünk Isten!”)

Dr. Vass Albert.

A belügyminiszter nemzetiségi politikája. Volt idő, midőn a nemzetiségek passzívításukkal akartak tüntetni a külföld előtt a magyarság képzelte erőszakossága ellen, most a nemzeti kormányzat alatt aktivitásba léptek s benn a parlamentben képtelenebbnél-képtelenebb vadakkal merészelnék előállani. A merészebbjei olyan kijelentéseket tettek, hogy más ország parlamentjében már régen elnémitották volna őket. Náluk alig kapnak egy-egy elnöki rendreutasítást. Már ez a tény, minden józanul gondolkodó előtt, világos bizonyíték arra, hogy a nemzetiségek teljes szabadságot és jogegyenlő-

séget élveznek. Mindezek ellenére, miként Andrassy lesújtó beszédében rámutatott, a nemzetiségi korifeusok „politikája közvesztélyes, államellenes és nemzetirtó.” Letagadhatatlan adatokkal bizonyítja a belügyminiszter a nemzetiségi igazgatók lelketlenségét és valóságos hazafülszólást és a nemzetiségiekkel szemben ezután követendő politikára vonatkozólag olyan kijelentéseket tesz, melyek történelmi jelentőséggel bírnak. Az öntudatos, higgadt, de a magyar államelméért rajongó magyar államférfi szavai voltak ezek, melyek gondolkozóra kell, hogy ejtsék azokat a lelketlen igazgatókat, akik *borravaló* reményében képesek bolonddá tenni a csendes, munkás népet is. Ezeknek a lelketlen igazgatóknak izente meg Andrassy a harcot, mondván: „... én önökkel (t. i. az igazgatókkal) szemben a legerélyesebb küzdelmet veszem fel. Az én nemzetiségi politikámat egy mondatban tudom összegezni: szeretni, igazságosnak lenni a nemzetiségek tömegével szemben, de kérlelhetetlen szigorral üldözni az igazgatókat.” Ez rendjén van. A nép nyugalmanak, az állami rendnek felforgatóit végre-valahára rövidebb porázra kell fogni. A felvilágosítandó nép lesz azért legelső sorban hálás.

Főpásztori intelm Advent kezdetén.

Megjelent kegyelmes Főpásztorunknak IX. számú körlevele. A gyöngéd szeretet és mély aggodalom, mely végig szövődik minden során, méltóvá teszi arra ezt a mély érzelmi szöveget, hogy papjaink ne csupán felolvassák, hanem megtanulva szóról-szóra — mondják el a szövekről hűveiknek, mint szentbeszédet.

Az intelm bő kivonatban a következő:

Krisztusban szeretett Híveim!

Mindenekelőtt köszönetet kell nektek mondanom, mert a ti imáitokra győgyított ki a jó Isten elég súlyos betegségemből, s bár még tartózkodnom kell a fárasztóbb püspöki ténykedésektől, még sem tilthatnak el attól, hogy leg-

képület, melyet inkább lehetne csürnek, mint vámhivatalnak nevezni. Aki keleten utazott, csak az tudja, mi a vámvizsgálat! Az a gyanakvó szurotékintet, a mellyel az utazót tetőtől talpig át- és átkémlilik, azután a csomagát összevissza hányják, kihozza az embert türelméből. Minden könyvet és újságot kabátjaink zsebeibe rejtettünk el még a hajón, hogy így a magvasvámot és a rendőrmiszter hivatalos helyiségét elkerüljük. A török ugyanis azt tartja, vagy megvan ez a nyomtatás a Koránban, vagy nincs; ha meg van, akkor fölösleges, ha nincs meg, akkor veszedelmes. Fine finale: konfiskálják és rendőri kihágásnak minősítik. Engel Gyula kitűnő összeköttetési dacára is, jó háromnegyed órába került, míg az első hivatalos aktuson át-estünk, pedig e közben a baksisnak is nem kis szerep jutott.

Erre Galatán át a Pera városrészbe fekvő Khédivial Palace Hotelbe hajtottunk, a honnan fenséges kilátás nyílik a Boszporuszra. Többen voltak az időtájt Konstantinápolyban magyar utazók, de a mi szűkebb társaságunk három gyulafehérvári papból (Balás Endre dr., Héjja Kálmán és én) dr. Tóth József kézdívásárhelyi orvosból és nejből állott. Négy nap ott időzésünk alatt állandó vezetők volt Mészáros Lajos, fiatal magyar tudós, ki jelenleg Kazánban, a Kaukázustól éjszakra lakó turáni népeknél időzik, s kinek a keleti nyelvekben és szokásokban való otthonossága lehetségessé tette reánk nézve, hogy azt a pár napot minél eredményesebben tölthetjük el.

Miután magunkat kevéssé rendbe szedtük, a perai dervisek isteniszteleterre sieltünk. Ezek egy magas fallal körülvett kerti helyiségben laknak és az épület kupolás nagyeremében tartják pénteken d. u. 2 órakor isteni tiszteletüket. A dervisek török szerzetesek, kik hasonlóan a keresztény szerzetesekhez kolostorokban laknak és egy öregnek, a sejknek vezetése alatt közös életet élnek. Egyes sorban, csendes, kimért lépésekkel, lesütött szemekkel jelennek meg a teremben a sejk vezetése alatt, s miután a guggoló főnök előtt magukat mélyen meghajtották, körben felállanak. Ruházatuk a derekig érő köntös, e felett a felső testet takaró rövid vászon kabát, fejöken turbán; a rangban idősebbek színes köpenyt és turbánt viselnek, a sejk turbánja zöldszínű. A karzatton egy előénekes, olyan kántorfele elkezd monoton hangon a Korán egy szurját énekelni, mit lágyhangu fuvalával és gyenge dobveréssel kíséri egy másik muzulmán. Az ének melodijára mélabus, sajátos keleti. Az ének hangjaira, a dervisek lábujjhegyeikre állnak kiterjesztett karokkal, behunyt szemmel elkezdnek körben forogni, kezdetben lassú, majd sebesebb és sebesebb ütemmel, végre örületes gyorsasággal. A verejték vállukon, hátukon a ruházaton át kiver, homlokuk csakugy gyöngyözik és szemükben, midőn néha kinyitják, átszemelt tűz ég; és ők foregnak és foregnak; majd megszakítják, de csak azért, hogy kevés idő múlva újból kezdjék. Mindez eltart két óra hosszat. Majd újból körben felállanak a főnök előtt elvo-

TÁRCA.

Konstantinápolyban.

Felolvasta **Körödy Péter dr.** a gyulafehérvári Kath. Kőr nov. 25-iki estélyén.

Julius 13-ika, a keleteurópai idő szerint éppen déli 12 óra volt, midőn a Fekete-Tenger felől, a Boszporusz ígöző panorámájában a sűrű árboerővel borított Aranyszarvből galatai kikötőjébe „Románia” nevű hajónk lassu sompolygással bevezetett. A nap erősen tűzött, a hőmérő 40 fokot mutatott. Az árbocek különféle nemzeti zászlói gyengén lengedeztek, a Boszporusz vakítóan kék vize fenségesen esendes volt; a hajókon azonban annál nagyobb sürgés-forrás, künn a parton pedig bábeli zürzavar; a hamalók (hordárok) a világ összes nyelvén kiabálva ajánlották fel szolgálatukat és dicsérték hoteleiket. A hajóhidat végre lebocsátották; de azért jókora időbe került, míg a szárazföldre léphettünk. Egyik kezünkben útlevelünkkel, a másikban podgyászuunkkal léptünk a hajóhidra. Előre figyelmeztettek, hogy útlevelünket senki-nek át ne adjuk, de egy pillanat, úgy az útlevelét, mint a podgyászt kezünkől kiragadták. Szerencsére a kikötőben várt reánk Engel Gyula hazánkfia, kinek a keleti életben való nagy jártassága, diplomatikus fellépése minden aggodalmunkat eloszlatta. Majd a jókora meszszees vámhivatalba vezettek, vagy inkább kizsérték. A vámhivatal egy piszkos, füstös desz-

alább e levél útján veletek ne közlekedjem. Oly kedvesen megható az Adventi szt. idő és oly fontos teendőkre ösztönöz minket, hogy azokra titeket nem figyelmeztetni, súlyos mulasztásnak tartanám.

Jön az édes Jézus és jön minden évben, hogy ne legyen rosszabb a mi sorsunk, mint 1900 év előtt a szt. föld népéé. Minden egyes karácsony reánk nézve époly fontos, mint a milyen volt az első. Mindegyikről állnak szt. Pál szavai: „Kedvesim, megjelent a mi Üdvözítőnk kegyelme minden embernek, oktatván minket, hogy lemondván az istentelenségről és világi kívánságokról, józanul, igazságosan és ájtatosan éljünk e világon.” (Titus 2, 11—12.)

Minden karácsony a megváltás folytatása, a világ utolsó napjág, melyen ismét elővond, aki egykoron értünk a jászolyban feküdt, de nem jöved a gyermekek kedvességével, hanem mint igazságos világbíró, hogy ítéletet mondjon az emberiség fölött és azokat örökre boldogítsa, kik őt az életben szeretettel befogadták, — de örökre elvesse azokat magától, akik őt itt kevélyen visszautasították.

Mit kell tennünk e szent napokban? Azt megtanulhatjuk akár a kis gyermekektől, akik már most is a jászolyról és karácsonyfáról álmodoznak és beszélgetnek és várva-várják azt a napot, melyen a csillogó és ajándékokkal megrakott fát felállítva látják.

Készítsünk jászolyt mi is, de nem istállóban, hanem tisztá szívben. Krisztus születni akar a mi szívünkben, és ott állandóan lakni, azért szállt le az égől. Van-e jelentősége a karácsonynak, ha erre nem gondolunk? Ha be nem fogadjuk őt a bűntől megtisztult szívünkbe?

„Nektek született a Megváltó”, mondák az angyalok. De mit használna ez nekünk, ha őt be nem fogadjuk, vele nem törődünk? Befogadni őt csak szívünk képes, azért mondja ő nekünk oly kedvességgel: „Fiam add nekem szivedet.” (Példa 23, 26.);

— ha ezt nem adjuk oda, semmit sem adtunk neki, mert ez az egyedüli, amit neki adhatunk. Szívünk, szeretetünk a miénk s annak adjuk, akinek mi akarjuk.

Milyen szomorító az, amit az első karácsonykor tettek Betlehem lakosai: „Tulajdonába jöve, de övéi be nem fogadják őt.” (Ján. 1, 11.) A kis Jézus szíve fájdalomra már akkor is mondhatta, hogy a rókáknek vannak barlangjaik és a madaraknak fészkeik, de az ember fiának nincsen hová fejét lehajtsa. (Máté 8, 20.) Bellehem arra a napra befogadott mindenkit, kereskedőket, előkelőket, gonoszokat, bohócokat, csak Jézust, az üdvözítőt zárta ki.

Hány keresztény van, ki most is ugyanazt teszi. Mindenféle hitványságnak helyet ad szívében, csak a dicsőség királyának nem. Bár köztünk ne volna egy sem, aki Krisztust szívéből kizárja! Ő bennünk születni akar és azért most is körülviszik őt Mária és József, kik szívrehatólag mondják: „Kérünk titeket, fogadjatok be e gyermeket.” Ő végtelenül kedves és mindenható; ahol ő lakik, oda leszáll az áldás, a hol ő nincs, ott nyomor és kárbotat honol; ő világosság a sötétségben, vigasza a nyomorúságban, bősége a szűkölködésben, boldogsága a halál után.

Hová betér Krisztus, oda leszáll a béke, áldás és minden jó egyetemben. Voltak boldog idők, midőn a családokban egy szív és egy lélek vala. A családtagok együtt imádkoztak, együtt bőjtöltek, egymást oktatták, javították és türelmesen viseltek egymás nyomorúságait; együtt mentek a templomba, együtt az Úr asztalához. Összetartottak szenvedésben és üldözöttségben. Ilyen családokból kerültek ki a mártírok, a mártír apák, anyák, szüzek és ifjak; ilyen családok vitték Krisztus egyházát diadalra. Maguk a pogányok bámulták e családi életet és felkiáltának: „Nézzétek, hogy szeretik egymást! Mennyire készek egymásért meg is halni!”

Honnan merítették ezen szeretetet, ezen erőt? Befogadták a családba a kis Jézust és

lón a házuk názáreti boldog hajlék, hol Mária és József sem hiányoztak. Napjában többször imádkoztak, de még éjjel is oda térdelt apa, anya a feszület elé és lekérték az ég áldását az egész háznépre; gyakran olvastak jó könyveket, különösen a szentek életében; mindennap eljárogattak a szt. misére és mindennap megáldozták és mindez megőrizte bennök a természetfölötti életet, mely az embereket teljesen átalakítja.

Befogadjuk Jézust hajlékunkba kiválóan a szt. áldozás által. Hiszen az, kit kenyér színében őrizünk az oltáron és nektek adunk, ugyanazon kis Jézus ő, Szűz Mara gyermeke. Áldozáskor rajtatok valósulnak az irás szavai: „Az ige testté lön és miköztünk lakozék.” — (Ján. 1, 14.) — „A ki eszi az éntemet, én bennem marad és Én ő benne.” — (Ján. 6, 56.) — „A ki kenyeret eszi, örökké él.” — (Ján. 6, 59.) —

Meglepő, hogy a gonosz lélek mennyi felfanggal tartja távol főképe a gyakori szent áldozástól a híveket.

Van-e aki azt mondja: évek óta meg van már határozott napom, melyen elmegyek áldozni! — Ha ezen nap Husvét tájában esnek, semmi kifogás nem volna ellene, de ha nem esik, akkor áldozásod dacára nem tettél eleget az egyház szigorú parancsának, mely halálos bűn alatt sürgeti a husvét áldozást, úgy, hogyha ezen időben beteg volnál, a lelkiyárt házába kelene hivatnod és otthon megáldoznod, mert csak kis gyermekek és hülyék vannak felmentve a husvétit szent áldozástól. Mások mondják: megyek évenként egyszer husvétkor és ez talán csak elég lesz? Elég a parancs szava szerint, de vajjon elég-e lelked üdvösségére? Vannak a kik több napig el tudnak lenni étel-ital nélkül, talán te is, de azért mégis eszel, iszol naponként, hogy erőben megmaradj és dolgoz talán mehezz. Így az egyszeri szent áldozás talán megőriz a halálos bűntől, de hogy biztosan megőrizzen és Isten előtt mindig kedvesebb légy és

nulnak és kezét mély alázattal megcsókolják, mit a főnök szintén kezesókkal viszono. Miután még egymásnak kezét csókoltak, oly rendben, amint jöttek, kivonulnak. A terem földszinti és emeleti karzatára idegeneket is bebocsájtanak, de belépti díj mellett. A török nők számára a karzaton külön, sűrű rácozottal fedett hely van. — Itt a derviseknél találkoztunk Baumann Arnold ural, is a kítől pár nappal ezelőtt Constantinában a Fekete-Tengernél elváltottunk.

Ezek a táncoló dervisek. Vannak ezenkívül üvöltő dervisek, kik eksztátikus testmozdulatokat, szemkáprázató mutatványokat produkálnak; de mi ezeket nem láttuk. A derviseknek vallási felfogása, célja az egyéni élet megsemmisülése, az abszolút lényegbe való elmerülés, ami a pánteizmussal és a nirvánával rokon. Ezek a tanok perza és indiai eredetre vannak. A nép előtt nagy tekintélyben állanak, amely dus alapítványokat tesz számukra. Hajdan a janicsárokkal szövetségbe az állami ügyekre is nagy befolyást gyakoroltak. A kolduló dervisek, manapság is inkább politikai kémek, kik rongyos öltözetben bejárják az egyes országokat és kikémlenek azokat.

A dervisektől a francia lázaristák Saint-Benoit templomába mentünk, hogy II. Rákóczi Ferenc fejedelem és bujdosó társai ereklyéinél lerójjuk honfiúi kegyeletünket. Ütközben törököpénzt váltottunk. Egyik eredetiségét képezik a keleti életnek a pénzváltók, kik az utcákon a házak kapuiban üveggel fődött szekrények mellett ülve várják a vásárlókat; mert Keleten a

pénz a szó teljes értelmében kereskedelmi cikk. Éppen úgy kell rá alkudni, mintha cipőt, vagy kalapot vásárolna az ember. — A lázaristák templomához érve a templomot tisztogató Frater azonnal felismerte, hogy magyarok vagyunk és nagy előzékenységgel vezetett a templom mellékhajójának föltára elé, hol a kuruc idők hősei nyugosznak. A régi idők emlékei újultak meg lelkiünkben s mi megindultunk küldöttünk egy-egy fohászt az itt nyugvó hősökért és a magyar hazáért. Azóta, mint tudjuk, a magyar nemzet hazahozta és magyar földre helyezte el e szent hamvakat. Istenhozzádót mondva e drága ereklyéknek lesiettünk az Aranyzarv öbölbe. Az Aranyzarv Európa egyik legnagyobb tengeröblé, 7 km.-nyire nyulik be a szárazföldre és olyan mély, hogy a legnagyobb hadihajó is veszély nélkül megfordulhat benne és a partnál kényelmesen kiköthet. Az Aranyzarv mindig tele van kereskedelmi és személyszállító hajókkal, helyi gőzöskkel és csónakokkal. A hajózással inkább görögök foglalkoznak, kik bámulatos ügyességgel kerülük ki egymást. Az Aranyzarvon át két hajóhid vezet Sztambulba.

Estére az Engel-családhoz voltunk hivatalosak ebédre, a hol igazi magyar vendégszeretettel fogadtak. Péntek lévén a bőjtös, de különben gazdag ebédet a már innen Gyulafehérvárról jól ismert művelt háziasszonynak és Bukarestben lakó nővérének társaságában nagy élvezettel költöttük el. Megjegyzem, hogy már egy hét óta nélkülöztük az európai konyhát. Az Engel-családunk úgy a török, mint az európai

előkelőségeknél nagy összekötöttesei vannak s így a Konstantinápolyban megforduló magyaroknak nagy segítségére vannak.

De már helyén valónak találok, hogy Konstantinápoly helyrajzi (topográfiai), néprajzi (etnográfiai) és kulturális viszonyairól egyet-mást elmondjak.

Konstantinápoly két földrészen fekszik és hidat képez Európa és Ázsia között. Mint minden tengermelletti város halmokon és dombokon fekszik. A város lakosságának számát nem lehet biztosan megállapítani, mert a török statisztika megbízhatlan; mindazonáltal egy milliónál nagyobbba becsülik. A lakosság nagyobb részét az ozmánlik, vagyis a török képezi; azután jönnek a görögök, zsidók (lengyel és spanyol.) örmények, cserkeszek, kurdok, szerbek, bulgárok és levántiak. A levantai az ázsiai és urópai fajnak a vegyülete, élelmes kereskedőfaj, de szabadabb erköléséről még a középkorban híres volt.

Kelet és Nyugat találkozása tehát ez a pont; hol a keleti kultúra a nyugotival kel versenyre és ebben a versenyben még mindig a keleti volt a győztes. Az egyes népfajok jellegét inkább a vallási hovatartozóság alkotja. Alig van Európának vallási társulata, amelynek Konstantinápolyban temploma, imaháza ne volna. Van közel 700 mecsetje, 250 dervis kolostora, 143 temploma, a melyből 36 a római, örmény, melchita, bolgár katolikusok között oszlik meg; van továbbá 36 zsinagógája. Mi a mivelődest illeti, van vagy 400 népiskola, 150 medressze (hittani

több érdemet szerez az égre, többször kellene áldoznod.

A tridenti szent zsinat akarja, hogy a keresztény hívek, kik jelen vannak a szentmisen, egyszersmind áldozzanak is és ki merné mondani, hogy a Szentlélek vezetése alatt álló egyház túloz kívánataiban.

Az egyház fejei XIII. Leo pápa és X. Pius jelenben uralkodó szentatyánk többszörösen és behatóan sürgették a gyakori, sőt mindennapi méltó szent áldozást és hivatkoznak az első keresztényekre, kik csakis a mindennapi áldozás erejében lettek oly kimagasló hősökké. Az első keresztények eljárását akarja az egyház újra meghonosítani, kik nemcsak mindennap járultak az Úr asztalához, de az üldöztetés idejében saját kezeikben haza vitték a szentséget és ott-hon áldoztak naponként, hogy erőt nyerjenek a kínos halál elviselésére.

Nem üldözik-e most is a keresztényeket? De mennyire. — és veszélyesebben most, mint akkor. Akkor tűzzel és vérpaddal állott elé a zsarnok, most hízéggel, ígéretekkel, gúnnyal, képmutatással csalogatnak minket a tettvágy, bírvágy és hamis önbecsülés álarca alatt. Megvetett ember az most, ki nem szabadgondolkodó minden irányban; a gúny tárgya az, a ki a szent evangélium elvei szerint rendezi be életét; együgyű, gyáva lélek az, a ki még nem tudja magát túltenni Isten és az egyház törvényén. Bizony nagy bátorság kell ahhoz, hogy hű katolikusoknak valljuk magunkat, de ezen bátorságot csakis azon isteni eledélből meríthetjük, melyből merítették hős testvéreink a pogány zsarnokok idejében.

Azért erősíti meg az egyház most a sokféle egyesületet, társulatot, melyek mind a gyakori áldozást kívánják; azért tárja ki most oly sűrűn lelki kincsárat, bőven ajánlva a teljes bucsukat, esak hogy gyakran, lehetőleg naponként menjünk áldozni.

Az egyház csak Jézus Krisztus óhaját, akaratát érvényesíti, midőn a naponkénti szent áldozást sürgeti.

intézet), 27 felsőbb polgári, 2 kereskedelmi iskolája, van továbbá tanítóképzője, orvosi tanintézet, jogtudományi iskolája, 11 katonai nevelő és tengerész iskolája.

Nem lehet tehát azt mondani, hogy a török a műveltségben hátra maradt; a török művelt, de a műveltség keleti, elitő a nyugati műveltségtől. — Az ipar inkább a házi iparra terjeszkedik ki, de e tekintetben az európai iparral kiállja a versenyt; bőrmunkái, selyemtermékei, szőnyegek, hímzett munkái ugy izlés, mint minőség tekintetben elsőrendűek. Különös, ezek dacára, hogy leghasználtabb cikkeik, a fezt Brünnből hozatja. Az ipar és kereskedelem kifejlődését akadályozza a magas vám, amely szerint a bevitt cikkeik után az érték 80%-át a kivitelben 10%-át fizetik. Törökországban általában a földnek igen csekély része áll művelés alatt, a buzalisztet leginkább tengeri úton Romániából szállítják. A vagyonsbiztonság ingatag állapota, a lakosok nemtörődőmsége akadályozza a mezőtermények emelkedését.

Az igazságszolgáltatás szoros összeköttetésben áll a vallással, mivel az ozmánlik hite szerint a Korán nemcsak a vallási parancsolatoknak, de a jogi szabályoknak is foglalatja; azért az igazságszolgáltatás közegei mindannyian papi nevelésben is részesülnek. A jegyzők az utcák szegletein guggolva írják a panaszos felek beadványait. Hadi szolgálatra csakis a muzulmán van kötelezve 20—40 éves koráig; a rendes katonaság hat évig tart. A nem muzulmán férfiak hadmentességi adót fizetnek ha-

Bár csak lennének nálunk is intézetek, a hol a mindket nembeli gyermekek és ifjak naponként áldozhassanak, amint azt szent Atyánk buzditólag előmozdítani rendeli.

Nekünk pedig azt mondja az Úr: „Az én gyönyörűségem az emberek fiaik között, lenni.” (Peld. 8. 31.) Csak egyszer az évben? Egyszer a hóban? Vagy héten? Avagy mindig mindennap?

Ismét mondja: „Jöjjetek hozzám mindnyájan.” Kik? A tökéletesek? Nem, hanem ti, a kik szenvedtek, nyomorogtok, terhelve vagytok; ti bűnösök jöjjetek, kérjétek tőlem bocsánatot; nem vagytok ugyan méltók, hogy hajlékba jöjjetek, de egyesüljétek velem, fogadjatok magatokban, hogy meggyógyuljon lelketek.

Nem kell annak szentnek lennie, aki méltóan akar áldozni, hanem azért áldozunk gyakran, hogy szentekké legyünk.

A szentségek gyarló emberek számára vannak, gyarló emberektől pedig gyarló készület várható. Elég, ha nem mégy tudva és akarva halálos bűnnel az Úr asztalához és kívánczol jobbnak lenni. A kiket súlyosabb bűn terhe nyom. végezzék el előbb szent gyónásukat; a tökéletesnek mindennapi apróbb hibákkal és kísértésekkel küzdök járuljanak ilyen állapotban a szent áldozáshoz, mert az édes Jézus teste és vére lassacskán esökkenteni fogja bennök a vétkes hajlamokat.

H I R E K.

— **Társulatunk közgyűlése.** Az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat 1906. évi december hó 16-án, vasárnap délelőtt 10¹/₂ órakor a gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium tanácstermében felolvasással egybekötött évi rendes közgyűlést tart, amelynek tárgysorozata:

lálukig. Magában Konstantinápolyban 200 katonai kaszárnya és több katonai kórház van.

A török posta kevésbé megbízható, azért az európai nagy hatalmak követtségei külön-külön postát tartanak fenn.

A török férfi igen szép keleti barna típus, előkelője egészen francia divat szerint öltözködik a fején fezzel; a szegényebb sorsú bű nadragban és mellényben jár turbánnal vagy fezzel a fején. A nők fekete vagy színes selyem köntösben befátyolozva járnak az utcán és megjelenésük igen kecses; az öregebb nők csak szájukat takarják el. Kedves szórakozását képezi a török nőnek férjével naponként naplementekor kicsolnakázni a Boszporusba vagy az Aranyzarvba.

A többnéjűség igen ritkán, csakis a gazdagabb törököknél van szokásban. A töröknek rendes táplálékát a juh- vagy kecskehussal vegyített rizs, amit piláfnak neveznek, száritott gyümölcs kezezi, továbbá törökkávé, de azt issza, ha hidege van, issza, ha melege van, egyformán, napjában 10—20 csészével. Azután nárglizik. A nárglizás abban áll, hogy a pipának füstjét hosszú kaucuk szipókával, melegített vízzel telt üvegedényen keresztül szívja szájába, aminek még inkább bódító hatása van. — A török kávét és nárglit éppen úgy árulják az utcák szélein és a köztereken, mint nálunk a kofák a gyümölcsöt.

(Vége köv.)

1. Elnöki megnyitó.
 2. Bocskor Mihály dr.: „A kegyelmi élet társadalmi föltételei”.
 3. Péter János dr. tudományos értekezése.
 4. Titkári jelentés.
 5. Pénztári jelentés.
 6. A tisztikar és a választmány megújítása.
 7. Indítványok. (Olyan indítványok, amelyek a tárgysorozattal nincsenek összefüggésben, 24 órával a közgyűlés előtt az elnökségnél bejelentendők. Erd. róm. kath. Irod. Társ. Alapszabályai 24. §. d.)
- Gyulafehérvárt, 1906. évi december hó 1-én.

Az elnökség.

— **Személyzetiek.** Zsigmond Endre temesvári táborigazgató, Tóth István a nagy-szebeni Orsolya rendi zárda igazgatója, Meisel József segesvári plébános és Forster János nyugalm. püspöki szertartó az erdélyi püspöki Szentszék tanácsosaivá kinevezettek. Gratulálunk!

— **Péterfillérek.** A közelebbi napokban minden jóra való pap és hívő lelkes örömmel fogja összerakni filléreit egyházmegyénkben is, hogy azzal, mint szeretetadománnyal tőle telhetőleg megsegítse Szentatyánknak az egyetemes egyház felvirágztatására irányuló nagy terveit. A begyűlt Péterfillérek Püspök-Atyánk, a körlevél szerint, karácsonyi ajándékkul akarja Rómába küldeni. Az áldozatkésztség hiánya miatt bizonyára nem fog érne szegyenkezés.

— **Kath. napisajtó és irodalom támogatása.** Az új körlevél a papságnak lelkére kőti a katolikus lapok és folyóiratok hathatós pártolását. Papok részéről nem elég az egyszerű előfizetés, hanem a legnagyobb utánjárás, faradalmi árán is arra kell törekedniök, hogy úgy az intelligencia, mint a nép megszerezze, birtokába vegye a kath. sajtótermékeket. A körlevél felsorolja a megszerzésre méltó vallásos naptárakat s különösen ajánlja a „Zászlónk” című ifjúsági folyóiratot, (Budapest, VII. Damjanich-utca 50. Előfizetést ára egy évré 2 korona) melynek egyetlen kath. család asztaláról sem volna szabad hiányoznia.

— **A gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium Mária-kongregációja** 1906. december 8-án délelőtt, nagymise után, a tornacsarnokban*) Immaculata-ünnepet tart a következő műsorral: 1. Üdvözlőgy szent Szűz. Régi egyházi ének. Előadja a főgimnáziumi vegyeskar. 2. Ünnepi beszéd. Tartja Flozunik György VIII. o. t. a Mária-kongregáció prefektusa. 3. Tota pulchra. Seylertől. Éneklő a főgimn. férfikar. 4. A magyarok Nagyszonyához. Irta Pály Ede. szaválja Tamás Jenő VIII. o. t., consulator. 5. „Mindem szombaton égjen”... Szerző Luigi Gordigiani. Tenor szóló. Éneklő Proháb Iván VIII. o. t., zongorán kíséri Resch L. György főgimn. énektanár. 6. Bernáthegyi karácsony. Irta Erdősy Károly, szaválja Nagy László V. o. t., consulator. 7. Angelus Domini. Római chorál. Szerző Baina. Éneklő a főgimn. vegyeskar. 8. Krisztus és a madarak. Irta Gyulai Pál, szaválja Liecker Győző I. o. t. 9. Gyulai himnusz. Éneklő a főgimn. vegyeskar. — Délután 4 órakor a székesegyházban ünnepi vacsernye

*) A bejárónál felállított perselybe önkéntes szeretet adományokat gyűjtünk szentséges Atyánk részére karácsonyi ajándékkul.

lesz szentbeszéddel, azután a mellékhajókban égo gyertyákkal dicsőítő körmenet, befejezésül pedig közös felajánlás a Mária-oltár előtt.

— **Egyházközségi közgyűlés.** A gyulafehérvári római katolikus egyházközség 1906. évi december hó 9-én, vasárnap délután 3 órakor a városháza tanácstermében tartandó rendes közgyűlésére az egyházközség minden tagját tisztelettel meghívom. A közgyűlés tárgya: az egyházközségi iskolaadó kivetése. Fölkérem egyuttal az egyházközség tagjait, hogy a tárgy fontosságára való tekintettel a közgyűlésen mennél teljesebb számban megjelenni sziveskedjenek. Zomora Dániel, plebános-egyházközségi elnök.

— **† Straubert Ödön** temetése nov. 25-én a részvétnél oly impozáns megnyilatkozásával ment végbe, minőt városunkban régen láttunk. A theologia, a gimnázium, r. k. elemi iskola, apácázárda növendékein s az illető intézetek tanár- és tanítóstületein kívül a város társadalmának minden rétege nagy számmal volt képviselve. A résztvevők a városnak igazi munkás polgárát, a tanításiügynek buzgó bajnokát, a humánus embert tisztelték meg azzal, hogy végső útjára kikísérték s a nyitott sírnál búcsút vettek tőle. A sírnál a főgimn. tanártestülete nevében Zlamál Ágost búcsuzott az „örög kollegá”-tól. Bizony könyv szökött a gyászolók szemébe, amikor a szónok az „örög” szenvedéseit rajzolja, rámutatott keresztényi türelmére, megnyugvására, jó szívére és nagylelkűségére.

Keresztény erényeit szépen bizonyítják végrendeletének bevezető és befefező sorai is. Miután hálát mond az Isten ő szent felségének a neki juttatott nagy kegyelmekért, halhatatlan lelkét az Örök Isten kegyelmébe s a boldogságos Szűz Mária hathatós pártfogásába ajánlja.

Végrendelete befejezésében a keresztény apa bölcs tanácsait olvassuk. Nevelt fiához szól. Erdemesnek tartjuk közölni. „Viaszos vászonba göngyölt írományaim adassanak át Pálffy Jenőnek, hogy tartsa szem előtt azokat, mint egy küzdelmekkel bővelkedő, de azért nem minden fény nélkül való élet hű képét, kit egyszersmint arra kérek: kövesse példámat, legyen vallásos, megalázkodás nélkül alázatos, szorgalmas, a törvények iránt engedelmis, föltétlenül bízzék Istenben, az elhagyottak és árvak gyámolítójában, a keresztény erények megjutalmazójában s bármínő körülmények között se feledje Szent Mihály jelszavát: „ki olyan, mint az Isten”. — „Ha Isten velünk, ki ellenünk!” stb.

Az elhunyt ravatalára koszorút tettek: Szentmiklóssy József járásbíró, Cserni Béla dr. főgimn. tanár, Pálffy Jenő, Csuka Domokos főszolgabíró, Reiner Zsigmond dr., Reiner Ignác, Régi tanítványok, A gyulafehérvári főgimn. tanárikara, Balogh Zsigmond dr., Boér Lujza.

— **Egyháztanács.** A gyulafehérvári róm. kath. hitközség egyháztanácsa és iskolaszéke november hó 25-én délelőt 11 órakor a városháza tanácstermében rendes gyűlést tartott, amelyen jelen voltak: Zomora Dániel plebános-elnök, Szentmiklóssy Jenő szám. gondnok, Kováts Lajos, Pál Antal, Atzél Béla dr., Krzyzewszky Géza, Horváth Mihály, Adorján Samu dr., Balla István, Héjja Kálmán, Willersdorfer Ferenc, Körösy László, Utry János, Szász Károly, Müller Lajos és Kárpiss János egyháztanácsosok. Zomora Dániel plebános-elnök megnyitván a gyűlést, kegyeletes szavakkal elpantálja Straubert Ödön elhunyt egyháztanácsost, akinek emlékét jegyzőkönyvbe iktatják. Azután jelenti, hogy Püspök úr öngyméltósága az egyházközségi róm. kath. elemi fiúiskolánál Zomora Sámuel oklevéles tanító kinevezésével a negyedik tan-

erőt beállította s a gyűlés elhatározza, hogy neki a díjlevelet kiadja. Matskásy József tanító második ötödeves korpótlekát az államsegélyből fogják fizetni. Az iskolaadó kivetésére egyházközségi közgyűlésnek december hó 9-én délután 3 órára a városháza tanácstermébe való egybehívását határozzák el s a közgyűlésnek a megtartását a lapokban az egyházközség tagjainak tudomására hozzák és a templomlan kihirdetik. Püspök úr öngyméltósága az 1905. évről szóló számadások alól a fölmentvényt elismerésének kifejezésével megadta. Az iskolalátogatásokról való jelentések során Adorján Samu dr. és Pál Antal egyháztanácsosok részletesen beszámoltak tapasztalataikról és azután előterjesztésükkel kapcsolatban igen hasznos és megvalósítható javaslatokat tettek, amelyeket az egyháztanács elfogadott. Végül Adorján Samu dr., Horváth Mihály és Szász Károly a gyűlés színe előtt plebános-elnök előolvasása mellett letették az egyháztanácsosi esküt. Plebános-elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Körösy László és Utry János egyháztanácsosok kérte föl és ezzel a gyűlés 12 órakor befejeződik.

— **A Katolikus Kör** a téli evad beálltával megkezdvén népszerű felolvasásait, november 25-én vasárnap d. u. 5 órakor tartotta az első ilyenmő előadást. A tartalmasnak ígérkező előadás szépszámmú közönséget vonzott az Európa szálló nagytermébe, mely hálás érdeklődéssel kísérte a műsor egyes pontjait. Elsőnek Körödy Péter dr. theol. tanár kötötte te teljesen figyelmünket „Konstantinápolyban” címen tartott felolvasásával. A nyáron két barátjával Balás Endre doktorral és Héjja Kálmánnal teit utazásának legérdekesebb részleteit elevenítette föl annyi érdekes élmény keretében, hogy mi is sok tanulságos, jegyezhetünk meg magunknak a nagy császári főváros életéből. Konstantinápolynak főreszei, nagy épületei, muzeumai, kiránduló helyei, bazárjai, dervisei, népélete sorra megjelentek a hallgatók előtt. A felolvasó művészielen hasonlított össze a keleti és nyugoti műveltséget, melyeknek küzdelmében előbb-utóbb a nyugati fog diadalra jutni. Szóval az egész felolvasásból a frissen szerzett benyomások hangulata áradt szét. A hallgatóság hosszas tetszéssel jutalmazta Körödy dr. urat a kellemesen és tanulságosan eltöltött percekért. — A felolvasás után Moldován Viktoria kisasszony szavalta ügyesen és mély érzéssel Vajda Iánosnak „Jelenések” e. költeményét. A felolvasó estnek utolsó pontja a „Gyulafehérvári Daloskör” éneke volt, mely végleges szervezkedését most fejezte be. A kar Risner Ödön főgimn. tanár, karnagy vezetésével Dürner „Viharban” e. műdalát adta elő szép összhanggal, könnyed átmenetekkel. A Daloskörnek ezen sikeres fellépéséből remélni lehet, hogy most már nyilvános ünnepeinknek egy állandó és művészi színvonalon álló kara lesz, úgyhogy a hazafias és más összejövetelek lefolyását és hangulatát nem kell féltünk hirtelenül összeállított karok esetleges balsikerétől. A Katolikus Kör iránt pedig hálások vagyunk a jól sikerült felolvasó estjeéért.

— **Az udvarhelymegyei róm. kath. eszperkerületi tanító egyesület** „Havasaly” fiókköre Homoródtremetén 1906. év november 12-én tartotta meg az ösi rendes vándorgyűlést Dobby Ferenc elnöklete alatt.

Sikerült gyakorlati tanítást tartott Márton Albert helybeli kántortanító a földrajzból, ismertette a szülő- és lakóhelyét s a környéket. Dobby Ferenc egyesületi alelnök megnyitójában „A becsületéről és ápolásáról s a felelősségi szeretetről” szépen és gondosan értekezett.

Az elnök eltávözása következtében a gyűlés a kadiesfalvi plebánost Oláh Dánielt választotta meg fiókköri elnöknek.

Szabó Antal székelyudvarhelyi kntanító a „társadalmi élet betegségeiről” érkezett és arról, hogy ebben a tekintetben mily fontos teendője van a tanítóknak; érinti felolvasásában, hogy ez idő szerint a felekezeti tanítók mily mostoha gyermekei az állannak, s azzal zárja felolvasását, hogy mozgalom indult meg a helyzet javítására.

Felolvasta továbbá „Labor omnia vincit” című pályaművét is, a mely 20 korona pályadíjjal volt a megelőző gyűlésen kintüntetve.

Bálinth Károly „A bujdosók” című költeményt nagy hatással szavalta el. Osztatlan elismerést aratott.

A felsőpatai tanítóegyesület átiratára a felekezeti tanítók anyagi helyzetének javítása ügyében, a gyűlés a tisztukart bizza meg az intézkedéssel.

Majd a gyűlés további folyamán szóba kerültek itt is azok a szomorú jelenségek, melyek annyi iskolánknál mutatkoznak s melyek bizon igen sok helyen indító okai az államosítási törekvéseknek. E gyűlésen pl. Szabó Antal szövé tette, hogy a homoród-remetei iskolának ablakai, ajtai teljesen rosszak; az iskolának szemléltető eszközei egyáltalán nincsenek; nincs az iskolának télire fűtőanyaga se, úgy, hogy a rossz és fűtetlen épületben a tanító és tanulók feltétlen meghülésnek vannak kitéve. A panaszokra a jelenvolt iskolaszéki elnök kijelentette, hogy ő a helyzet javítására mind megpróbált, de az előljárósággnak sem jóakarata (Eleg szomorú! Szerk.), sem anyagi tehetősége nincs az orvoslásra. — A gyűlés határozatilag kimondja, hogy az egyházi tanfelügyelőhöz tegyenek felterjesztést ez ügyben.

A jövő gyűlés helyeül Szászszombort tüztek ki.

Az indítványok során Bálinth Károly megemlékezik a volt munkás és buzgó fiókköri elnököl Fekete Imréről, ki a tanítók ügyeit mindig a szíven hordozta. A gyűlés melegen veszi tudomásul és jegyzőkönyvi köszönetet szavaz a volt lelkes elnöknek.

Majd hálával emlékeztek meg a tanítók lelkes barátjáról Péterffy Lőrinc székelyszenttamási plebánosról, aki minden alkalmat megragad, hogy az ő barátjainak, a tanítóknak az anyagi állapota javuljon.

Új tagokul jelentek: Szabó Lajos márefalvi kántortanító és Kovács Béni márefalvi tanító.

— **Halálozás.** Glósz Miksát, a csik-somlyói róm. kath. főgimn. nyugalmazott tanárát életének 62.ik évében folyó hó 27-ik napján reggel 8 órakor a halottak szentségének áhítatos felvétele után Nagyszébenben a jó Isten magához szőlította. Temetése folyó hó 29-én d. u. 3 órakor volt. A megboldogult huzamos időn át lelkiismerettel szolgált az erd. r. k. status tanítás ügyét. Az örök világosság fényeskedjék neki.

— **Iparvédő egyesületünk népszerű felolvasása.** A magyar iparvédelem eszméjét a közönségnek minden rétegebe be akarván vinni, a gyulafehérvári Magyar Iparvédő Egyesület dec. 9-én d. u. 5 órakor az Európa-szálló nagytermében népszerű felolvasást fog tartani, a következő műsorról: Bajza József Ébresztőt, mely annak idejében épen az iparvédelmi mozgalommal kapcsolatban keletkezett, szavalja Bíró Vendel postatiszt úr. Az iparvédelem ügye címmel felolvasást tart Risner Ödön főgimn. tanár, a Védőegyesület ügyvezető alelnöke. Feszty Árpád Tulipán-dal e. költeményét

szavalja Kolumbán Honka kisasszony. Az érdekesnek ígérkező felolvasásra lapunk újtán is felhívjuk közönségünk becses figyelmét.

— **A piskíi oltáregyesület** zászlóalapja javára december hó 8-án este 8 órakor az áll. el. iskola tornatermében műsoros estélyt tart a következő programmal: 1. Himnusz: Előadja a helybeli műhely zenekara. 2. Prologus: Mondja Huszár Ádám úr. 3. Élkép: Hit, remény szeretet. 4. „Hajadonok esdeklése”, ének Hoós Jánostól. Előadja az énekkar. 5. Élkép. A „Miatyánk” I. és II. kérése. 6. Cimbalom solo, kísérettel. Előadja Hobik Emilné önga. 7. Élkép. A „Miatyánk” III. és IV. kérése. 8. „Szerenád” Tittlől. Fuvola és szárnykürt solo, a zenekar kísérettel. 9. Élkép. A „Miatyánk” V. VI. kérése. 10. „Fiannak” című költemény Arany Jánostól. Előadják Somogyi Imre úr és Farkas Hajnalka. 11. Ima. „Bánk-bán”-ból Zenekisérettel éneklé Dér József úr. 12. Élkép A „Miatyánk” VII. kérése. 13. „Utolsó ítélet”, költemény. Irtá és szavalja Hoffer Géza úr. 14. „Asszonyunk szűz Anyánk” — Gaál Ferenctől. Előadja az énekkar. 15. Szózat. Előadja a zenekar. Az előképeket rendezti Somogyi Imre az ének és zenedarabokat vezeti Toduca karnagy.

— **Hálás köszönet és kérés.** A marosludasi róm. kath. templom belső felszerelésére szivesek voltak adakozni a következők: Szabó János 2 kor., Müller János 2 kor., Baráczy Albert 2 kor., Prohászka Ottokár székesebővári püspök 15 kor., Veress Lajos 3 kor., Macavein Jakab 2 kor., P. Kaizer Nándor 5 kor., Boneha Sebestyén 3 kor., Ott Ádám 2 kor., Eöhring Albert 1 kor., Erdőssy Ferenc 2 kor., Novák István 5 kor., Biró Mihály 2 kor., Jankovich István 2 kor., Gróf Pongrácz Adolf 5 kor., Antal Mihály 2 kor., Borovszky József 40 fill. Tagányi Alajos 2 kor., Dr. Koperniczky Ferenc 2 kor., Chmela József 1 kor., Esztergomi főkapitány 10 kor., Konyakovszky Ferenc 1 kor., Bálint László 2 kor., Nagyszellői Szt. Antal pénztár 2 kor., Gazda Dénes 5 kor., Sebestyén Mózes 5 kor., Szabó Ferenc 1 kor., Mészáros József 1 kor., Kiss András 2 kor., Miklós Albert 2 kor., László János 2 kor., Sneff József 2 kor., Skarda József 2 kor., Alsójárai plébánia 3 kor., Bartalis János 1 kor., Bedner Pál 1 kor., Mártonffy Sándor 20 kor., Bende Imre püspök 10 kor., Szabó György 2 kor., Kiss János 2 kor., Glatz József 2 kor., Bálint Endre 3 kor., Mórász Antal 2 kor., Konecsag Ignác 1 kor., Buday János 3 kor., Salamon Albert 2 kor., Pál István 3 kor., Jászóvári prépostság 5 kor., Jankovics István 2 kor., Kiskapusai lelkész 1 kor., Tamási Áron 10 kor., Benke János 2 kor., Buslig János 3 kor., Papp János 2 kor., Takó János 5 kor., Mihályi Viktor 5 kor., Budalinszky János 2 kor., Bucsek András 2 kor., Pápai Endre 3 kor., Nagy Károly 2 kor., Kelecsényi Béla 2 kor., Bartoszk Antal 1 kor., Mészáros Kálmán 1 kor., Mersich Márton 1 kor., Czeizel Ignác 4 kor., Gregorovics Nándor 5 kor., Ruszkó Rezső 50 f. Vohland József 1 kor., Klafszky Henrik 1 kor., Paska István 1 kor., Horváth Máté 1 kor., Czajkovszky Evariszt 1 kor., Wohlmuth Ferenc 2 kor., Fodor Antal 2 kor., Kiánicska Szaniszló 2 kor., Freyler János 2 kor., Mersich Márton 1 kor., Reinlein József 4 kor., Markovics Kelemen 2 kor., Miletics János 2 kor., Bátsmegyei Sándor 2 kor., Cser Vendl 1 kor., Buchinger Károly 1 kor., Móra Tivadár 6 kor., Törökbecsei plébánia 2 kor., Stöcker András 3 kor., Hegedűs Gáspár 1 kor., Szalay György 1 kor., Mersich Máté 1 kor., Szemethy Sándor 1 kor., Gubicza István 2 kor., Hettrich Jakab 1 kor., Michon Máttyás 1 kor., Besser Nep. János 2 kor., Barmos György 2 kor., Lukáts Ignác 2 kor., Gehl Ottmán 2 kor., Stibrik

István 1 kor., Dr. Dunay Alajos 2 kor., Hóza János 2 kor., Werler Péter 6 kor., 50 fill. Farkas Gusztáv 2 kor., Scheidl Miklós 1 kor., Lengyel József 3 kor., Römer Miklós 2 kor., Schmidt Ferenc 4 kor., Balmer Kristóf 1 kor., Berecz Károly 1 kor., Pader Rezső 2 kor., Kayser Lajos 1 kor., Schelling János 2 kor., Halász István 2 kor., Várossy Gyula 2 kor., Alacs Károly 2 kor., Weber Ágoston 2 kor., Imhoff János 2 kor., Altenbach András 1 kor., Prisztel Ágoston 2 kor., Gröh Ferenc 3 kor., Róth János 1 kor.

Midőn ezen nemes szívű adakozóknak a marosludasi róm. kath. hitközség nevében leg-hálásabb köszönetet mondok, egyúttal tiszteletteljesen kérem mindazokat, kik alázatos kérésüket még nem intézték el, hogy azt a legesekélyebb adománnyal is — avagy ha ezt anyagi körülményeik nem engedik — anélkül is elszámolás céljából mentől előbb visszaküldeni sziveskedjenek.

Marosludas, 1906. november 20-án.

Kacza István lelkész.

CSARNOK.

Püspökmegyei zsinat.

(Folytatás.) 19.

A tárgyalandó anyag tekintetéből tehát az előbbieken részletesen megírtuk a jó előkészítés módját, amint ezt nemcsak a külföldön, de hazánkban is tartott megyei zsinatok adatai alapján megismerhettük. A zsinatot azonban még más tekintetből is jól elő kell készíteni. Az nem affele civil meggyűlés, vagy Emkekongresszus; hanem szent dolog; spectat et pertinet ad aedificationem corporis Christi. Innen van, hogy mikor a püspök kihirdeti és összehívja, egy meghatározott vasárnapra minden plébánia templomba a legfőlségebb Oltárszentség kitételével ünnepélyes szentmisét rendel a Szentlélek Urísten segítségével hívására.

Ez alkalommal a lelkipásztorok kötelesek a híveket felvilágosítani a megyei zsinatok nagy fontosságáról s felszólítani, hogy a jó és üdvös eredmény fejében buzgó imádsággal, sőt a szentségek vételével igyekezzenek maguk is közrehatni az anyaszentegyház szellemében való zsinati tevékenységben. Azok a lelkipásztorok pedig, akik maguk is személyesen részt vesznek a zsinaton, kötelesek a híveket jó előre értesíteni, arról, hogy távollétük alatt melyik szomszédjuk helyettesíti őket, hogy előforduló szükség esetében tudják a hívek, kihez forduljanak lelkipásztori segítségért.

A jó előkészülethez tartozik az is, hogy a zsinatra jövőknek a központban alkalmas szállásról és étellezéséről jó eleve gondoskodás történjék. Evégből az előírás szerint két vagy több papot megbíz a püspök ezen ügy intézésével.

Ezek (Magistri Hospitiorum) aztán az egész zsinat tartama alatt intéznek mindent, ami a szállással és étellezés ügyével összefüggésben van. Magától érthető, hogy jó előre jelentkezni kell mindenkinek, aki részt fog venni a zsinaton, mert hát csak így lehet a szükségességekről jó előre gondoskodni; de a jelentkezésen fölül, kinek-kinek a személyes szükségére szolgáló toiletté-cikkeket, ruhát stb., ezen felül pedig magával kell még hoznia a birtumát, karingét, stóláját, palliumát, mozettáját, breviáriumát stb. A zsinati fegyelem, szertartás stb. rendjét amúgy is kinyomatják s jó eleve mindenkinek megküldik, hogy már otthon tanulmányozhassa és a

zsinaton minden zavar elkerültevé, karikacsapásra minden dolog pontosan formálódjék.

A jó előkészület magával hozza azt is, hogy a püspök jó előre kinevezze a zsinatot rendező összes tisztviselőket és teendőik fölül a megfelelő utasítással is ellássa őket, hogy ki-ki jó előre alaposan tanulmányozhassa a maga dolgát és tiszteben pontosan eljárhasson.

Csakis ilyen gondos és mindenre kiterjedő előkészület után lehet neki fogni egy ilyen nagy munkának. Ha aztán ezt a legközelebbi zsinat a la posan elvégezte, akkor aztán már évről-évre könnyebb lesz a megyei zsinatot megtartani, mert a szokásos teendőikben meglesz a szükséges gyakorlottság s meglesznek egyik zsinatról a másikra a szükséges tradíciók, amíg most nincs a papságban egy teremtet lélek, aki valaha megyei zsinatot látott volna. És éppen azért kell sok körültekintéssel nekikészülni a dolognak, hogy szép is legyen, jó is legyen, hasznunkra is váljék.

(A zsinat összehívása. Indictio Synodi).

A megyei zsinatot összehívni a püspök személyes joga, ami abból következik, hogy törvényalkotó joga eskakis neki magának van. A püspök rendes helyettese (Vicarius) csak esetről-esetre adott külön meghatalmazás alapján hívhatja össze a zsinatot, amelynek határozatait azonban, ha ő maga vezeti, törvényerőre nem emelheti, mivel ezt utólagos szentesítés által csak a megyés püspök teheti.

A káptalani helyettes — apostoli külön meghatalmazás nélkül, — szintén nem hívhat össze megyei zsinatot. Ott, ahol minden évben rendszeres megtartják a megyei zsinatot, ha a püspöki szék üresedés esetén, már elmúlt éve a megtartott óta, a káptalani helyettes is összehívhatja az egyházi közjog világos rendelkezése szerint.

A Pontificale Romanum, kiindulva az évenként való rendes zsinatolás törvényéből, Vízkereszt ünnepén írja elő az évi zsinat kihirdetésének formuláját. Ezt azonban bármikor lehet használni. Az első kihirdetés (indictio) valamely ünnepen történik a székesegyházban a fentírt formula szerint, egyúttal azonban az erről szóló okirat (Decretum Indictionis Synodi) körlevél útján az egész papsággal közlendő. A papság pedig a zsinattartás tényéről mindenütt köteles a nepet is értesíteni.

Közvetlenül a zsinat megnyitását megelőző napon a székesegyházban újból kihirdetendő a zsinat összehívásáról szóló püspöki rendelet, amelyet felolvasása után ki is kell függeszteni a székesegyház főkapujára.

A kánonilag törvényes összehívás jogi tartalmának lényeges része továbbá az is, hogy minden ünnepélyes zsinati ülés végén, a szentesítés előtt, a következő ülést ismét meghirdessék; az utolsó ünnepélyes ülés végén pedig a jövő zsinat megtartásának idejét és helyét.

(Folyt. köv.)

A szerkesztő üzenetei.

Sz. S. A tudósítást szombaton kaptuk: E számunkra tehát későn.

Zászlónk. Szintén. Jövő számunkban a legnagyobb készséggel.

15438. sz. 1906.

Temesvári Vásár-hirdetés.

Az idei Temesvári Szent-Miklós

országos vásár

folyó évi december hó 13-tól bezárólag december hó 17-ig fog megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra december 13-tól, csütörtökön reggel 5 órától kezdve meg van engedve.

Temesvárott, 1906. nov. 18-án.

A városi főkapitányságtól:

Bandi Rezső, főkapitány.**Szőlő oltványok.**

Valamint az elmúlt

években is a Küküllőmenti

első szőlőoltványi telep

tulajdonos Caspari Frigyes Medgyes 63.

Nagyküküllőre — volt az egyedüli az egész országban, mely vetéinek minden tekintetben kifogástalan minőségű — egészégre fixázos és teljesen fajtisza szőlőoltványokat szállított, úgy a jövőben is egyedül a fenti szőlőtelepek karbantartásának a legjobb minőségű, a legkülönbözőbb fajú alanybor-, csemege-bor- és különleges csemege szőlőoltványok, melyek elültetése által a szőlőbirtokokosok bámulatos eredményeket érnek el. —

Kívánatra, képes árjegyzék — számos elismerő levéllel — ingyen és bérmentve.

új pallóra és parkettra: mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestekkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, ennél fogva nem fődí el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyszög méter 2 közep nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9 1/2 marka.

A közvetlen megrendések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolás és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cédre s a gyári jegyre, mivel ezt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz

és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc

a valódiszobapadló fénylakk feltalálója

és egyedüli gyártója

FÖR AKTAR:

DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésében GYULAFEHÉRVÁRT.

Szakvélemények az Esterházy cognacról:

A magy. kir. műegyetem borászati laboratoriuma által hivatalosan megejtett és általunk tudomásul vett vizsgálatok alapján az

Esterházy cognacotbetegeinknél alkalmaztuk és azt sikeresen használva mint kitünő minőségű és a francia Cognacokkal vetekedőt, a **legjobban ajánlhatjuk.**

Dr. Tauffer Vilmos egyetemi tanár. Dr. Stiller Bertalan egyetemi tanár. Dr. Réczey Imre egyetemi tanár. Dr. Pertik Ottó, egyetemi tanár. Dr. Kétyl Karoly egyetemi tanár. Dr. Angyan Béla egyetemi tanár. Dr. Poór Imre kir. tanácsos, egyetemi tanár. Dr. Barón Jónás egyetemi tanár.

Az Esterházy cognac

minden előkelő fűszer- és csemege-kereskedésben kapható.

Hirdetések

jutányos árban

felvétetnek

e lap kiadóhivatalában.

Nyavalyatörés!

ki nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabd. Hattyú gyógyszerár által Majna Frankfurt.

Árverési hirdetmény.

Az erdélyi püspöki uradalom tulajdonát képező alantírt

rév- és hidvámszedési jogok**bérbeadása tárgyában 1906. évi december hó 16-án d. e. 10****órákor** az uradalmi jószágigazgatóság irodahelyiségében (Gyulafehérvár, vár, Mikó-utca) nyilvános árverés fog tartatni.Árverés tárgyat képezik: 1) **Drombári hid,** 2) **Csügedi rév,** 3) **Tátéi rév-vámszedési jogok 1907. január hó 1-től, 1909. december 31-ig 3 (három) egymásután következő évre.**

Árverés nyilvános, — azonban zárt írásbeli ajánlatok is elfogadtnak fenti határnapig.

Reflektánsok az összes jogok bérletére együtt vagy külön-külön is tehetnek ajánlatot.

Bánatpénzként a drombári hidra 800, a többi révjogokra 200—200 kor. készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban leteendő.

Bérlő tartozik az első évre eső egész haszophéri összeget óvadékképen letenni, illetve bánatpénzt e célra megfelelően kiegészíteni.

A haszonbér negyedévi egyenlő részletekben előre fizetendő.

Az uradalom fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők körülményeit mérlegelve, az ajánlatok közül szabadon választhasson.

A kötetendő haszonbéri szerződés részletes feltételei az alólírt jószágigazgatóságnál betekintheők.

Gyulafehérvár, 1906. év november hó 19.

Az erdélyi püspöki uradalom jószágigazgatósága.

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragadós száradás, mely olajfestékek és az olajlakkok sajátja — elkerülte. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárggyal feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymázt,

sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték fődí be a padlót s egyúttal fényt is ad Ezért egyaránt alkalmazható régi és új pallóra Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

Felhívjuk a t. közönség becses figyelmét azon körülményre, hogy a **Közművelődés** jelen alakjában **hirdetéseket** is közöl.

Ennélfogva tért nyer lapunkban az adásvételi ügylet iránti érdeklődés is, a mennyiben birtokok eladását, vagy vételét, haszonbérleteket, állások betöltését, árverések vagy árlejtések határidejét, ipari és kereskedelmi cikkek ismertetését és ajánlását célszerűen lehet eszközölni, — továbbá gyógyfürdők, nyári lakok, szőlőkertek, gyógyító és tápszerek, borok, ásványvizek és másnemű italok eladására vagy vételére és mindennemű szükségletek kielégítésére igen kényelmes módon lehet eladót, illetve vevőt találni.

Sikeresen lehet továbbá a **Közművelődésben** való hirdetés útján értékesíteni eladásra szánt könyvtárakat, irodalmi műveket, zeneeszközöket, festményeket, könyveket, képeket, újságlapokat, szobrokat fegyvereket, régi pénzeket, ékszereket, butorokat, háztartási gazdasági és más eszközöket stb. stb.

Hirdetési feltételeink a következők:

Egy egész oldal területet elfoglaló hirdetés egyszeri közlési díja		K. 10.—
Egy fél oldal		„ 6.—
Egy negyed	„	„ 4.—
Egy nyolczad	„	„ 3.—
Egy tizenhatod	„	„ 2.—
Egy harmincketted	„	„ 1.—

Iparosok és kereskedők többszöri hirdetés megrendelése esetén 10% árengedményben részesülnek.

A hivatalos hirdetések közlési díja külön árszabás alá esik és pedig cm. területes számítással, mely területnek egyszeri közlési díja 10 fillérben van megállapítva.

Hirdetések szövegezését is elvállaljuk, de annak fejében külön 1 korona díj számíttatik fel.

== A hirdetések díja előre fizetendő. ==

Hirdetésekre vonatkozó megrendelések és pénzküldemények a kiadóhivatalba intézendők.

Tisztelettel
a kiadóhivatal.